

Σημείωμα του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση

Με μεγάλη χαρά πληροφορήθηκα ότι οι άνθρωποι με τους οποίους ασχολείται αυτό το μικρό βιβλίο μπορούν τώρα να το διαβάσουν στη μητρική τους γλώσσα. Το βιβλίο απαρτίζεται από τα κείμενα τριών δημόσιων διαλέξεων οι οποίες δόθηκαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και σε διαφορετικά μέρη στις Ηνωμένες Πολιτείες. Δύο έχουν ως θέμα τη ζωτική επίδραση των ελληνικών επιτευγμάτων στον δυτικό πολιτισμό και η τρίτη διερευνά τη συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού από τον Όμηρο μέχρι τον Σεφέρη.

Η πρώτη διάλεξη ήταν η Jefferson Lecture του 1992. Πρόκειται για ετήσια διάλεξη που επιχορηγείται από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, μέσω του Εθνικού Κονδυλίου για τις Ανθρωπιστικές Σπουδές, και δίδεται στην Ουάσινγκτον, D.C. Ο συνειδητά προκλητικός τίτλος της είναι μια αναφορά στην απαξιωτική φράση «Νεκροί Λευκοί Ευρωπαίοι Άνδρες» με την οποία οι ριζοσπάστες Αμερικανοί πανεπιστημιακοί –με προεξάρχουσες τις φεμινίστριες και τους πολυπολιτισμικούς ζηλωτές– απορρίπτουν ολόκληρη

τη δυτική πολιτισμική παράδοση που εκκινεί από την αρχαία Ελλάδα. Όταν τηλεφώνησα στην Ουάσινγκτον για να τους δώσω έναν τίτλο για τη διάλεξη που προετοιμάζα, υποδέχτηκαν την ιδέα μου αρχικά με σιωπή και κατόπιν με την ερώτηση, «Με ποιου το μέρος είστε;» Έσπευσα να τους διαβεβαιώσω ότι η καρδιά μου ήταν με το σωστό μέρος!

Το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου είναι η εναρκτήρια διάλεξη που δόθηκε στο πανεπιστήμιο Γέηλ το 1981 στα εγκαίνια του Κέντρου Ανθρωπιστικών Σπουδών Whitney. Κι αυτό επίσης το κείμενο θίγει ένα επίμαχο θέμα: προτείνει ότι οι απαρχές της μακράς δυτικής παράδοσης των ανθρωπιστικών σπουδών βρίσκονται στην Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ. και ότι οι δημιουργοί της δεν ήταν άλλοι από τους σοφιστές –Πρωταγόρας, Γοργίας, Ιππίας κ.ά.– οι οποίοι πρόσφεραν στους πελάτες τους μαθήματα που καθιστούσαν έναν πολίτη ικανό να λειτουργεί και ίσως να καθοδηγεί σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα.

Σχετικά με την τρίτη διάλεξη, που δόθηκε στο πανεπιστήμιο Ball State το 1998, ζητώ συγγνώμη από τους Έλληνες αναγνώστες. Ο ισχυρισμός μου ότι υπάρχει μια συνέχεια στον πολιτισμό των αρχαίων και των σύγχρονων Ελλήνων, ειδικά στη γλώσσα, ίσως τους φανεί πολύ οφθαλμοφανής και συνάμα τετριμμένος, και ο τρόπος που καταπίστηκα με το θέμα το λιγότερο επιφανειακός. Έγραφα όμως για ένα δυτικό ακαδημαϊκό κοινό και προσπαθούσα να αντικρούσω μια βαθιά ριζωμένη δυτική βεβαιότητα: ότι οι νεότεροι Έλληνες, και ιδιαίτερα η γλώσσα τους, δεν είναι κατάλληλα θέματα μελέτης για τον σπουδαστή της αρχαίας Ελλάδας. Αυτό το κεφάλαιο είναι στην πραγματικότητα κατά μεγάλο μέρος αυτοβιογραφικό, μία κατάθεση της δικής μου συνειδητοποίησης, έχοντας ζήσει για ένα χρόνο στην Ελλάδα, ότι η σύγχρονη Ελλάδα και ο λαός της, παρό-

λες τις σημαντικές αλλαγές, έχουν πολλά να διδάξουν τον δυτικό σπουδαστή του κλασικού παρελθόντος.

Βρίσκω τώρα την ευκαιρία να κάνω μια μικρή προσθήκη στο κείμενο. Στη σελίδα 130 της αγγλικής έκδοσης [εδώ σ. 121] ανέφερα μερικούς νεότερους Έλληνες ποιητές, τους οποίους θα έπρεπε να διαβάσει ο σπουδαστής του Ομήρου και του Σοφοκλή. Θα ήθελα να προσθέσω στη λίστα έναν ποιητή του οποίου το έργο δεν γνώριζα ενόσω έγραφα, τον Γιάννη Ρίτσο.

Ιούλιος 2000, Maryland